SANAYİ DEVRİMİ VE ÇEVRE KİRLİLİĞİNİN ARTIŞ SÜRECİ

Nebahat GÖREN[*]

Çevre, Dünya üzerinde canlıların hayatları boyunca ilişkilerini sürdürdüğü dış ortamdır. Doğal kaynakların yanlış kullanılması ve tahrip edilmesi sonucunda çevre dengesinin bozulmasına ve birtakım sorunların ortaya çıkmasına "çevre kirliliği" adı verilmektedir. Çeşitli kaynaklardan çıkan radyoaktif, katı, sıvı, gaz halindeki atık maddelerin hava, su ve toprakta yüksek oranda birikmesi sonucu çevre kirliliği meydana gelmektedir. Nükleer santraller, radyoaktif atıklar, nükleer enerji atıkları, egzoz ve fabrika dumanları, çarpık şehirleşme ve sanayileşme de çevre kirliliğine yol açmaktadır.

Sanayileşme özellikle çevre kirliliğinin artmasına neden olan ilk nedendir. İnsanların çevre üzerindeki yıkımı 18. yüzyıl Sanayi Devrimi ve bunun etkileriyle olmuştur. Sanayi Devrimi'nin etkileriyle 1830'lara kadar 1 milyar olan dünya nüfusu 2000 yılına ulaşıldığında 6 milyarı bulmuş ve nihayetinde günümüzde 6,5 milyarı geçmiştir. İnsanlar doğal kaynakları günümüze kadar hızlıca yok etmiştir. Çünkü sanayileşme ile gerçekleşen teknolojik gelişme insanların refah düzeyini arttırmış bu da doğal kaynakların tükenmesine yol açmıştır. Sanayi Devrimi'nden bu yana devam eden çevre kirliliği bu yüzden her yıl artış göstermektedir.

Yaşamımızı sürdürmek için ihtiyacımız olan temiz havaya bile öyle zararlar verilmektedir ki bu oran her yıl daha ciddi boyutlara ulaşmakta ve ciddi oranda can kaybına neden olmaktadır. Yapılan araştırmalarla hava kirliliği nedeniyle bu bölgelerde yaşayan insanlardan on kişiden dokuzunun kansere yakalandığı bilinmekle birlikte bu oran gelişmiş zengin ülkelerde daha az iken "Asya" ve "Afrika" gibi gelişmemiş diyarlarda daha fazladır. Buradan da belli olduğu gibi hava kirliliği bilinçsiz kaynak kullanımından doğmaktadır.

Günümüzde temel ihtiyaç maddesi en önemli kaynağımız olan suyu da gün geçtikçe kaybetmekteyiz. Dünyada 633 milyon insanın içilebilir suya erişimi yoktur. Ayrıca 1,8 milyar insan pis su içmektedir. Su kıtlığından dünyanın %40'ı etkilenmektedir. Aslında temel kaynaklarımızı ciddi bir şekilde yok ettiğimizi buradan anlayabiliriz. Yapılan göçlerle birlikte oluşan nüfus artışı ve kentleşme de çevreye zarar vermektedir.1950 yılından günümüze mütemadiyen azalan kırsal kesim nüfusu 2050 ye kadar 3,2 milyara kadar düşmesi beklenmektedir. 1950'de 746 milyon olan kentsel nüfus çeşitli nedenlerden dolayı (göç, sanayileşme, hastalıklar vb.) 2014 itibari ile 3,9 milyara gerilemiştir. Buna bağlı olarak işsizlik, çevre kirliliği, bilinçsiz tüketim ortaya çıkmaya başlamıştır. Bunlar gerçekten çok ciddi sorunlar olmakla birlikte ortaya çıkan küresel ısınmayı tetikleyen temel nedenler olarak da sayılmaktadır. Özetlemek gerekirse her yıl milyonlarca çocuk ölüyor, doğanın dengesi hava kirliliğiyle bozulduğu için kutuplar eriyor, her yıl yüzlerce hayvan ve bitki türü yok oluyor, tropikal ormanlar kayboluyor ve çölleşme hızla artıyor, ozon tabakası gelecek nesilleri tehdit ediyor, ekolojik denge bozuluyor, iklim değişikliği ortaya çıkıyor ve bu yüzden bir çok kara parçası sular atında kalıyor.

Çevre kirliliği günümüzde tüm insanlığı ilgilendirmektedir. Bu sorunun nedenleri arasında sanayileşme hiç kuşkusuz başı çekmektedir. Bu çerçevede kentleşme olgusu önemlidir. İnsanoğlunun varlık sorunu haline gelen çevre sorunları, çevre kirliliği ve sanayileşmenin dizginlenmesine bağlıdır. İnsanlığın kendi yaşam alanını mahvettiği, bir yudum suya muhtaç

[*] Trakya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Birinci Sınıf Öğrencisi

kalacağı kötü günlere gidilmekle birlikte "Ne yapmalıyız" diye düşünmek yerine "Bunu yapalım" şeklinde net çözümler üretmeliyiz. Unutmamalıyız ki toprak bize değil biz toprağa muhtacız...